

ЯНКОВСЬКА

Вікторія Анатоліївна
hif_kursi@ukr.net

УДК 336.71.078.3

ОРГАНІЗАЦІЯ ВНУТРІШНЬОГО АУДИТУ В БАНКАХ

INTERNAL AUDIT ORGANIZATION IN BANKS

к.е.н., доцент, Харківський
інститут фінансів
Київського національного
торгівельно-економічного
університету

Стаття присвячена визначенню ролі внутрішнього банківського аудиту, його ефективного застосування та перспективами подальшого розвитку. В статті обґрунтована необхідність застосування внутрішнього банківського аудиту для підвищення ефективності банківської діяльності.

Статья посвящена определению роли внутреннего банковского аудита, его эффективного применения и перспективам дальнейшего развития. В статье обоснована необходимость применения внутреннего банковского аудита для повышения эффективности банковской деятельности.

The article is devoted to defining the role of internal Bank audit, its effective application and prospects for further development. In the article the necessity of application of internal Bank audit to improve the efficiency of banking activities is given.

Ключові слова: комерційні банки, внутрішній аудит, контроль, управління

Ключевые слова: коммерческие банки, внутренний аудит, контроль, управление

Keywords: commercial banks, internal audit, control, management

ВСТУП

На сучасному етапі функціонування комерційних банків країни все більш важливим стає внутрішній аудит та бачення шляхів його розвитку, що забезпечує надійність банку в довгостроковій перспективі. У зв'язку із цим у практиці управлінської діяльності все більш широкого застосування набуває методологія внутрішнього аудиту.

Через складні обставини та ризики, пов'язані з нестабільністю фінансово-кредитної системи України, проблема впровадження й ефективного застосування внутрішнього аудиту стає більш ніж актуальною.

Проблеми внутрішнього банківського аудиту досліджувались у наукових працях і публікаціях багатьох вітчизняних і закордонних авторів, у тому числі – О.І. Киреева, Н.П. Шульги, О.С. Полетаєвої, Т.О. Кривцової, М.П. Кравець, Л.А. Сухаревої, А.М. Герасимовича, О.Д. Заруби, Л.М. Кіндрацької, О.С. Любунь, І.О. Лютого, О.Б. Ретюнських, Г.Н. Белоглазової, Н.Е. Соколинської, З.Г. Ширинської та ін. Значна увага питанню організації та методології внутрішньобанківського аудиту приділяється у наукових дослідженнях західних науковців, таких, як А. Аренс, Р. Додж, Філін А. Дефліз, Генрі Р. Дженик, Вінсент М. О'Рейллі, Маррей П. Хирш, Дж. Робертсон, Е.А. Арені, Дж.К. Лоббек, Р. Адаме, Дж. Уайтхед, Дж. Хойл [1].

Автори внесли вагомий вклад до теорії і практики внутрішньобанківського аудиту. У їх роботах проаналізовані різноманітні аспекти застосування внутрішнього аудиту в банках. Водночас постійні зміни в стратегії управління фінансовим інститутом вимагає більш глибокого дослідження сутності та

ролі внутрішнього аудиту в банках, що обумовлює актуальність даної теми.

Проблема дослідження ролі внутрішнього банківського аудиту в функціонуванні банківських інститутів постійно збагачується новими науковими доробками, проте теоретична цілісність та практична результативність ще досить недостатня. Певним підтвердженням цього є особливості фінансового стану деяких банківських установ України, діяльність яких негативно впливає на стан банківської системи країни в цілому [2].

МЕТА РОБОТИ полягає у дослідженні ролі внутрішньобанківського аудиту.

МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Методологічною та інформаційною основою роботи є наукові праці, матеріали періодичних видань, ресурси Internet та нормативно-правові акти.

При проведенні дослідження використано структурно-функціональний метод, діалектичний, порівняння, системне комплексне дослідження діяльності служб внутрішнього аудиту банків, опрацювання відібраного матеріалу та його узагальнення.

РЕЗУЛЬТАТИ

В Україні обов'язкові мінімальні вимоги до організації внутрішнього аудиту та ефективності його діяльності в банках законодавчо визначено у Постанові НБУ від 10.05.2016 № 311 «Про затвердження Положення про організацію внутрішнього аудиту в банках України» [3]. Цим документом також визначено поняття «внутрішній аудит», висвітлено коло функцій аудиторського комітету, визначена суть аудиторської перевірки та роль підрозділу внутріш-

нього аудиту у забезпеченні фінансово-господарської діяльності банку.

З метою побудови ефективної служби внутрішнього аудиту, вдосконалення практики проведення внутрішнього аудиту, забезпечення якісного аналізу й оцінки системи внутрішнього контролю та уніфікації аудиторської звітності банки приймають у якості стандартів, які визначають основні вимоги щодо організації систематичної аудиторської діяльності, Міжнародні Стандарти Професійної Практики Внутрішнього Аудиту (International Standards for the Professional Practice of Internal Auditing), видані Інститутом Внутрішніх Аудиторів (Institute of Internal Auditors, 247 Maitland Avenue, Altamonte Springs, Florida 32701-4201, USA), у редакції, яка ввела в дію з 01.01.2017р. [4].

Комерційні банки в Україні створюють підрозділи внутрішнього аудиту, які підпорядковуються Раді банку та сприяють організації внутрішнього аудиту. В різних фінансових установах, вони мають назви управління або департаменту.

Так, ПАТ «Альфа-Банк» створив Управління внутрішнього аудиту, яке є самостійним підрозділом і підпорядковується безпосередньо Наглядовій раді Альфа-Банку Україна, який затверджує плани роботи і розглядає результати перевірок і моніторингу виконання рекомендацій внутрішнього аудиту. Це дозволяє забезпечити незалежність у проведенні аудиторських перевірок та оцінки ризиків службою внутрішнього аудиту. Результати перевірок внутрішнього аудиту аналізуються керівництвом Банку з подальшим упровадженням планів заходів щодо виконання рекомендацій цього підрозділу. Внутрішній аудит Альфа-Банку Україна надає незалежні й об'єктивні гарантії та консультації, спрямовані на вдосконалення діяльності банку, допомагає досягти поставлених цілей, використовуючи систематизований і послідовний підхід до оцінки та підвищення ефективності процесів управління ризиками, системи внутрішнього контролю і корпоративного управління. Роль внутрішнього аудиту полягає в забезпеченні ефективності процесу управління ризиками, надійності й ефективності системи внутрішніх контролів, підтвердженні повноти та достовірності фінансової й управлінської інформації, дотриманні банком вимог законодавства [5].

З метою оцінки та вдосконалення системи внутрішнього контролю банку Публічне акціонерне товариство «Перший український міжнародний банк» створив Департамент внутрішнього аудиту. Він надає керівництву банку незалежні і об'єктивні гарантії та консультації до оцінки та підвищення ефективності процесів управління ризиками, системи контролю і корпоративного управління. Основними функціями Департаменту внутрішнього аудиту є: перевірка і оцінка процесів, що забезпечують діяльність банку, в тому числі тих, що несуть потенційний ризик і виконання яких забезпечується шляхом залучення юридичних і фізичних осіб на договірній основі; перевірка, оцінка ефективності та адекватності роботи систем управління ризиками, внутрішнього контролю, процесів управління банком, відповідності цих систем і процесів видам і обсягам здійснюваних

банком операцій, в тому числі щодо запобігання використанню банківської системи для легалізації кримінальних доходів/фінансування тероризму; перевірка процесу оцінки достатності капіталу, рівня ліквідності, засобів забезпечення збереження активів з урахуванням ризиків банку; перевірка правильності ведення і достовірності бухгалтерського обліку, інформації, фінансової та іншої звітності, яка складається банком, їх повноту та своєчасність надання; незалежна оцінка впровадженої керівництвом банку системи контролю. Департамент внутрішнього аудиту підпорядковується безпосередньо Наглядовій раді банку, здійснює діяльність за затвердженим ним планом і звітує перед ним про результати виконаної роботи. Спостереження і рекомендації Департаменту внутрішнього аудиту розглядаються найвищим керівництвом банку, після чого вживаються коригувальні заходи для усунення виявлених недоліків [6].

ПАТ акціонерний банк «УКРГАЗБАНК» створив Управління внутрішнього аудиту, яке здійснює перевірку та тестування систем внутрішнього контролю та управління ризиками, є незалежним механізмом оцінки, створеним з метою розгляду та оцінки ефективності ризик-менеджменту, контролю та процесів управління [7].

Організаційну структуру підрозділу внутрішнього аудиту кожного банку визначає Рада банку виходячи з його розміру, видів діяльності, рівня ризиків тощо. Вся робота даного підрозділу підпорядковується таким принципам, як: незалежність; об'єктивність і неупередженість; професійна компетентність; незалежна професійна ретельність; професійна етика.

ВИСНОВКИ

Отже, внутрішній аудит є діяльністю з надання незалежних і об'єктивних гарантій та консультацій, спрямованих на удосконалення діяльності організації. Він допомагає фінансовій установі досягти поставленої мети, використовуючи систематизований і послідовний підхід до оцінки й підвищення ефективності процесів управління ризиками, системи контролю й корпоративного управління.

Виходячи з вищевикладеного можна зазначити, що перспективами подальшого розвитку внутрішнього аудиту можуть бути: розширення сфери роботи та модернізація підходів до внутрішнього аудиту; підвищення кваліфікації співробітників банку, які працюють в інших підрозділах, проте для успішної роботи потребують базових знань з питань внутрішнього аудиту; вивчення міжнародної професійної практики внутрішнього аудиту; усвідомлення ролі та місця внутрішнього аудиту в корпоративному управлінні; вивчення та обговорення основних спірних питань внутрішнього аудиту в контексті стандартів внутрішнього аудиту на міжнародних науково-практичних конференціях; розробка методології щодо дослідження ступеню незалежності внутрішнього аудиту у банку; удосконалення зовнішньої оцінки якості внутрішнього аудиту; підвищення якості аудиторських висновків.

Список використаних джерел

1. Шараєвська Я.В., Гноєва І.М. Сучасний внутрішній аудит банку в Україні [Електронний

ресурс] – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/16_NPRT_2009/Economics/47824.doc.htm.

2. Солодка О.О. Фінансовий механізм підвищення ефективності функціонування комерційних банків [Текст]: автореф. дис. к.е.н. 08.04.01/Київський національний університет імені Тараса Шевченка. – К., 2004. – 36с.

3. Постанові НБУ «Про затвердження Положення про організацію внутрішнього аудиту в банках України» від 10.05.2016 № 311 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/v0311500-16>.

4. Міжнародні Стандарти Професійної Практики Внутрішнього Аудиту (Стандарти) [Електронний

ресурс] – Режим доступу: <https://www.iaa.org.ua/wp-content/uploads/2013/08/IPPF-Standards-2017-Ukrainian.pdf>.

5. Внутрішній аудит [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://alfabank.ua/investor-relations/vnutrishnij-audit>.

6. Департамент внутрішнього аудиту [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://about.pumb.ua/management/audit>.

7. Система управління ризиками [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.ukrgasbank.com/about/corporate_management/risk_control/.